

5.Impactul judiciar al unora dintre noile instituții și prevederi ale Codului de procedură civilă în perspectiva simplificării procesului civil. Necesitatea dezbaterii și a sugestiilor de lege ferenda

[15.11.2016](#) | [Marin VOICU](#)

[LinkedIn](#)[Facebook](#)[WhatsApp](#)[Facebook Messenger](#)

Sumar

1. Elaborarea și adoptarea Codului civil și a Codului de procedură civilă

1.1. Reforma codurilor – o necesitate impusă de noile realități politice, sociale și economice, interne și europene

1.2. Oportunitatea imperioasă a adopției, concomitente, a celor două coduri

2. Avatarurile adopției codurilor. Erori grave și nocive în procedurile legislative

2.1. Calitatea precară a avizelor consultative

2.2. Procedura parlamentară. Adaptarea prin procedura „de neadoptare” a ambelor coduri

3. Impactul judiciar al unora dintre noile instituții și prevederi ale Codului de procedură civilă

3.1. „Viabilitatea” și calitatea normelor codului

3.2. Privire succintă asupra impactului judiciar al unora din instituțiile și dispozițiile noi, în perspectiva simplificării procesului civil.

3.2.1. *Procedura regularizarii in prima instanta*

3.2.2. *Termenele procedurale*

4. *"Termenul rezonabil" vs. "termenul optim si previzibil"*

5. *Competenta materiala a instantelor*

6. *Recursul vs. recursul in casatie*

7. Procedura de filtru la ICCJ si inadmisibilitatea recursului vs. inadmisibilitatea cererii la CEDO

8. *Alte norme inadecvate sau discriminatorii*

8.1. *Recursul contra hotararilor Curtii de apel in actiunea in anulare a hotararii arbitrale*

8.2. *Sesizarea „tribunalului competent” de catre „tribunalul arbitral” care a dispus printr-o hotarare interlocutorie unele masuri provizorii/conservatorii*

8.3. *Abrogarea succesiva si confuza a normelor de drept maritim din Codul comercial*

8.4. *Calea de atac contra sentintelor pronuntate de judecatorii in cererile cu valoare redusa*

8.5. *Caracterul de „titlu executoriu” al contractelor standard, avand ca obiect diverse utilitati (gaze, TV, energie electrica, telefonie-cablu s.a) si degrevarea substantiala a instantelor*

9. *In loc de concluzii*

* * *

1. Elaborarea si adoptarea Codului civil si a Codului de procedura civila

1.1. Reformarea codurilor a fost si ramane o necesitate impusa de noile realitati politice, sociale si economice, interne si europene.

1.2. Oportunitatea imperioasa a adoptarii concomitente a celor doua coduri.

<<Daca procedura civila este „gramatica” sau „aritmetica” dreptului civil, **osmoza si simbioza legii civile si a legii de procedura civila au impus si garanteaza „convietuirea” si convergenta lor.** Oportunitatea „evenimentului legislativ” se sprijina nu numai pe scadenta lui, ci, mai ales, **pe necesitatea alcatuirii unui cadru procedural stabil, coerent**, organic, articulat, „accesibil, clar si previzibil”, cum constant ne povatuieste instanta europeana, prin explicarea sintagmei „calitatea legii”>> (Prof. I. Deleanu, „Tratat de procedura civila”, vol. I, 2013, p. 62).

1.3. Conceptia, planurile si dimensiunile fundamentale de “innoiri”, “adaptari”, “recalificari”, “actualizari” si “modificari”, s.a.

1.3.1. Doctrina (Prof. I. Deleanu, op.cit., p. 62) s-a intrebat retoric daca avem cu adevarat un NOU cod de procedura civila si, de asemenea, „un NOU cod civil”, sau doar un mod conventional de delimitare fata de „vechiul cod”?

Dar si in jurisprudenta (in hotararile instantelor) gasim expresii, precum „Codul civil 1864” sau „Codul de procedura civila – 1865” sau „vechiul Cod civil” si „vechiul Cod de procedura civila”.

1.3.2. Apreciem pertinenta observatia profesorului I. Deleanu ca „pretentia infatuata si indezirabila de a fi elaborat un „NOU COD” (nerostita nici de specialistii reconvocati la redactarea lui) ar fi fost lipsita de acoperire, dar si absurda, existand un „patrimoniu normativ” care nu poate fi ignorat si care include „constantele” sau „performantele” procedurii, la care se ataseaza dimensiunile innoitoare, contextuale sau impuse de perspectiva integrarii intr-un „dreptul procesual european”.

Ne aflam, asadar, in prezenta unei „modificari substantiale, o reformare majora a fostului Cod de procedura civila si introducerea unor noi institutii, reguli, proceduri speciale, s.a.

1.3.3. Sunt accentuate si resistemmatizate principiile **fundamentale ale procesului civil**, etalandu-se o noua dimensiune a „liberalismului procesual”, sub mantia principiului disponibilitatii.

1.3.4. **Calitatea legii de procedura** este exprimata prin expresia „**clara, accesibila si previzibila**”, chiar daca unele notiuni sunt susceptibile de cristalizare sau de redefinire in timp.

a) Din pacate, insa, sunt inca prea frecvente trimiterile la „in conditiile legii”, ramanand interpretului (judecatorului) obligatia de a identifica aceste „conditii” si de a le corela, ceea ce atrage “interpretari contrare, diverse ori chiar in dezacord evident cu obiectul si scopul reglementarii”.

b) In acelasi timp, constatam ca exista unele **necorelari in reglementari** ce depasesc conditia de “**bun gospodar**” a interpretului; de exemplu, desi, conform art. 125 alin. (2) C. proc. civ., necompetenta este calificata expres ca fiind de „ordine publica”, prin textul urmator – art 130 alin. (2) – se decide ca „necompetenta materiala si teritoriala de ordine publica” trebuie invocata si de judecator numai pana la primul termen de judecata, dar nu mai tarziu de terminarea cercetarii procesului in prima instanta; la fel sunt si dispozitiile art. 119 alin. (1) C. proc. civ. privind prorogarea competentei s.a.

Astfel ne explicam faptul ca in 2014-2015 cele 3 sectii nepenale ale ICCJ au pronuntat **3000 de regulatoare de competenta**.

1.3.5. Noul Cod rezolva si unele controverse din doctrina si jurisprudenta anterioare, precum si continutul si limitele dreptului de acces liber la justitie, dar, mai ales, noile sale garantii de efectivitate si de eficacitate (numeroase exemple de noi dispozitii fiind relevante – art. 92, 93, 188 alin. (2), 189 lit. a), 464 lit. a), s.a.).

1.3.6. Interpretarea si aplicarea unitara a legii de catre instantele judecatoresti a dobandit noi proceduri:

– obligativitatea statuarilor instantelor de control judiciar asupra problemelor de drept pentru judecatorul fondului (art. 474 alin. (3), 495 alin. (4);

– obligativitatea dezlegarilor de drept ale ICCJ pentru toate instantele;

– procedura recursului in interesul legii (RIL).

1.3.7. Codul reia si introduce expresia „termen optim si previzibil” in dezacord cu expresia „termen rezonabil” din art. 6 alin. (1) al CEDO si art. 21 alin. (2) din Constitutie, pentru a accentua dimensiunea celeritatii procesului civil, desi, cum vom vedea, acest deziderat este si ramane, inca, iluzoriu.

1.3.8. Pozitiva este si eficientizarea cailor de atac, dar si valorizarea calitativ superioara a titlurilor executorii.

1.4. Concluzia generala, cea mai adecvata, apartine regretatului profesor I. Deleanu:

<<Se va spune, poate si se va spune cu temei ca acest Cod de procedura civila este o „cheie potrivita” am adauga, totusi, ca ea mai trebuie „slefuita”.>>

Valorile teoretice, dar, mai ales, cele practice ale unei opere legislative, atat de complexe si de ambitioase se verifica in timp, ele putand deveni sau ramane, dupa caz, fie constante ale procedurii civile, unanim acceptate, intelese in semnificatiile si implicatiile lor, fie, uneori, „accidente normative” din vina celor care au legiuit o vina, inasa, fara raspundere, „erori” patente sau latente, dar „erori” cu grave consecinte in articulatiile sistemului jurisdictional si, in cele din urma, ale statului de drept. Ne vom exprima, dupa caz, satisfactia sau dezamagirea.

Pentru o judecata de valoare, facta cu deplina convingere, ne vom bizui candva din nou pe practica judiciara, de regula scrupuloasa, subtila, neconcesiva, contributiva, constransa punctual sa interpreteze si sa aplice dispozitiile Codului, confirmandu-le sau rescriindu-le asa cum se cuvine. Practica judiciara este singurul si veritabilul „laborator legislativ”.

2. Avatarurile adoptarii codurilor. Erori grave si nocive in procedurile legislative

2.1. Calitatea precara a avizelor consultative – Consiliul legislativ, CSM, Comisiile parlamentare de specialitate, precum si a **textului initial insusit de Guvern, a fost datorata in principal „asaltului de codificare”, impus politic de la cel mai inalt nivel al puterii executive bicefale.**

In mod evident, adoptarea codurilor fara a se tine seama de Starea Romaniei, in lipsa unor studii de impact pertinente si concludente, explica gradul major de inaplicabilitate, intr-un termen rezonabil dupa promulgare si publicare, in M.Of. al Romaniei.

Asa cum s-a observat in doctrina, din pacate, unele institutii si reguli procedurale „stimuleaza procesele si conflictele interumane in loc sa le pacifice, ca si accidentele si incidentele judiciare”.

Se constata, asadar, ca **puterile statului nu au dat importanta responsabila acestor coduri care, dupa constitutia politica a Romaniei, constitutie constitutia civila – Codul civil – si constitutia vietii judiciare civile – Codul de procedura civila.**

2.2. Procedura parlamentara. Adoptarea prin procedura „de neadoptare” a ambelor coduri – masura clara a iresponsabilitatii puterilor – legislativa si executiva bicefala.

2.2.1. Senatul nu s-a pronuntat asupra proiectului Codului civil operand cu fictiunea juridica din art. 75 alin. (2) teza a II-a din Constitutie („aprobare tacita”) si lasand totul in seama Camerei Deputatilor, care, insa, a aprobat fara ezitare raportul comisiei juridice. Astfel, Legea nr. 287/2009 promulgata, in maxima urgenta, de presedintele Romaniei, a fost publicata in M.Of. nr. 511 din 24.07.2009, fiind republicata in M.Of. nr. 505 din 15.07.2011.

Calitatea precara a normelor Codului civil a impus 380 de modificari operate prin LPA nr. 71/2011 si (prin OUG urmatoare) si intrarea in vigoare dupa mai mult de 2 ani de la adoptare (1.10.2011).

2.2.2. Proiectul Codului de procedura civila a fost „adoptat” (sic!) de Senat, de asemenea in conditiile prevazute de art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constitutie, adica prin „neadoptare” (!), punand in opera aceeasi stupida fictiune juridica, inadmisibila, credem, in domeniul legiferarii si al reprezentarii vointei celor care i-au mandatat sa legifereze”.

Printr-o procedura „fulgeratoare” el a fost adoptat, in fine, si de catre Camera Deputatilor, rezultand, in cele din urma, dupa un asemenea „travaliu”, Legea nr. 134/2010 (M.Of. nr. 485/15.07.2010 privind Codul de procedura civila. Iresponsabilii nostri parlamentari, au votat, intr-o singura zi (!), mai repede decat s-au putut citi cele peste 1100 de articole ale Codului de procedura civila si cele aproape 600 de articole ale Codului de procedura penala, impreuna cu alte cateva legi.

Drept consecinta, a urmat LPA nr. 76/2012 care a operat un mare numar de modificari si abrogari din Cod, la nici doi ani de la “adoptare”, fiind pus in aplicare abia la 15.02.2013, dupa 2 ani si 6 luni.

2.2.3. Totusi este de apreciat efortul pentru elaborarea si adoptarea LPA nr. 76/2012 care cuprinde „numeroase si semnificative dispozitii prin care s-a urmarit, indeosebi, asigurarea “accesibilitatii” si a „previzibilitatii” normei atribuite intrinsec „calitatii legii”, normele prin care au fost „acoperite” unele lacune legislative din forma primara a Codului, precum si cele care realizeaza corelarile necesare intre reglementari, cat si rigoarea conceptuala ori cea terminologica si gramaticala”.

In sfarsit, prin unele dispozitii ale LPA nr. 76/2012 s-au „reconsiderat unele reglementari anterioare si s-au <<transat>> unele dileme doctrinare si/sau jurisprudentiale” (I. Deleanu, op.cit., p. 81).

3. Impactul judiciar al unora din noile institutii si prevederi ale Codului de procedura civila

3.1. Viabilitatea si calitatea unei opere de mare codificare, dar, mai ales, trainicia, stabilitatea, previzibilitatea si utilitatea practica, adica eficienta sa, sunt vizibile in mod direct si permanent in viata judiciara civila.

Anumite corecturi constitutionale sunt atributul CCR, dupa cum unele interpretari unitare sunt asigurate de ICCJ prin procedurile recursului in interesul legii (RIL) si procedura hotararii preliminare (institutie noua introdusa prin C. proc. civ.)

Perioada de aproape 4 ani de la intrarea in vigoare a C. proc. civ. constituie un „timp judiciar” suficient (desi minimal) de masurare practica a calitatii unora din noile institutii si dispozitii procedurale care impun interventia doctrinei, dezbaterea profesionala, asigurarea uniformitatii de interpretare si aplicare, precum si unele ajustari legislative.

3.2. Privire succinta asupra impactului judiciar al unora din institutiile si dispozitiile noi in perspectiva simplificarii procesului civil

3.2.1. Procedura regularizarii in prima instanta a iscat controverse in doctrina si solutii diverse in practica judiciara, producand direct efecte negative in procesul civil, precum:

a) triplarea costului procesual al unui dosar, depasind, uneori, valoarea obiectului litigios si impunand suplimentarea substantiala a bugetului instantelor;

b) durata procedurii de regularizare, in special in cauzele simple a ajuns la 6-10 luni, ceea ce este contrar scopului si finalitatii acestei proceduri cvasi-judiciare prealabile;

c) in cele peste 200 de fise de dosare (judecatoriile si tribunalul din Bucuresti) am identificat situatii total inacceptabile de aplicare abuziva a acestei proceduri:

– dupa 6-10 luni de corespondenta cu partile, se pronunta declinarea competentei sau reclamantul isi modifica ori completeaza obiectul si cadrul procesual al cauzei, paratul depune cerere reconventionala, apar cereri de interventie si de chemare in garantie, care arata ca procedura de regularizare a fost inutila;

– unele instanțe operează cu regularizarea cererii și în procedurile speciale: ordonanța prezidențială, ordonanța de plată, cererile cu valoare redusă, evacuarea fără titlu, deturnând termenele fixe procedurale de soluționare prevăzute în aceste dispoziții speciale;

– alte instanțe sau chiar aceeași instanță, în procedurile speciale, fie nu aplică regularizarea, fie o fac în termene mai scurte.

Credem că un **studiu de impact** special pe această procedură, aplicată în anii 2013-2016, este imperios necesar și poate **fundamenta renunțarea sau atenuarea efectelor negative produse în practica judiciară**.

3.2.2. „Termenele procedurale” prevăzute în numeroase norme sunt, fie nedefinite clar și precis, rămânând norme iluzorii, fie au o altă expresie pentru situații identice, cum sunt: „judecata de urgență”, „de îndată”, „cu precădere”, „timp îndelungat”, „nu mai mult de 30 de zile”, „termen optim și previzibil”, s.a.

În practica instanțelor, însă, respectarea acestor termene se asigură în cel mult 10% din cauzele civile, cu referire la procedurile speciale privind la ordonanța prezidențială, ordonanța de plată, măsurile asigurătorii și provizorii, s.a.

* * *

4. „Termenul rezonabil” vs „termenul optim și previzibil”. Fundamente și efecte practice în viața judiciară

I. „Termen rezonabil”

A. Consacrarea conventională și legislativă

1. Art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului:

“1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale, în mod echitabil, public și în **TERMEN REZONABIL**, de către o instanță independentă și imparțială”.

2. Art. 47 alin. (2) din Carta Drepturilor Fundamentale a UE:

“Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un **TERMEN REZONABIL**”.

3. Art. 21 alin. (3) din Constitutia Romaniei – revizuita:

“Partile au dreptul la un proces echitabil si la solutionarea cauzelor intr-un **TERMEN REZONABIL**”.

4. Noul Cod de procedura penala:

– **art. 8** – “Caracterul echitabil si **termenul rezonabil** al procesului penal”.

– **art. 24 alin. (3) si art. 26 alin. (1)** – “**durata rezonabila** a procesului” si “**termen rezonabil** al procesului penal”

– **art. 239** – “...un termen rezonabil”

– **art. 306 alin. (5)** – “...respectiv **termenului rezonabil** al procesului penal”.

5. Legea nr. 304/2004 pentru organizarea judecatoreasca:

– **art. 10** – “toate persoanele au dreptul la un proces echitabil si la solutionarea cauzelor intr-un **termen rezonabil**”.

6. Legea nr. 303/2004 – privind statutul judecatorilor si procurorilor;

– **art. 99 alin. (1) lit. e** – Constituie abateri disciplinare... “nerespectarea, in mod repetat si din motive imputabile a dispozitiilor legale privind solutionarea cu **CELERITATE** a cauzelor”.

7. Codul deontologic al judecatorilor si procurorilor, aprobat prin Hotararea nr. 328/2005 a CSM:

– **art. 13** – “judecatorii au obligatia sa solutioneze cauzele cu **respectarea termenelor** legale, iar in cazul in care legea nu prevede, inaintul unui **termen rezonabil**”.

8. Regulamentul de ordine interioara a instantelor judecatoresti, aprobat prin Hotararea nr. 387/2005 a CSM:

– **art. 5 (2) lit. g** – “judecatorii au urmatoarele indatoriri:

lit. g) – “sa solutioneze intr-un **termen rezonabil** cauzele deduse judecatii”.

B. Consacrarea jurisprudentiale

1. **Lectura unui set de hotarari si decizii ale CEDO**, selectate din perioada 2010-2016, releva ca in jurisprudenta acestei Curti termenii “**optim**” si “**previzibil**” nu au fost asimilati, dreptul la un proces intr-un **termen rezonabil**, consacrat prin art. 6 alin. (1) din Conventie fiind, in toate cauzele, astfel examinat in parametrii sai jurisprudentiali consacratii.

2. Si in jurisprudenta Curtii Constitutionale s-a manifestat aceeasi constanta si prudenta in protejarea integritatii art. 6 alin. (1) din Conventie si a art. 21 alin. (3) din Constitutia Romaniei revizuita, in limitele permise de art. 20 al legii noastre fundamentale.

3. **Aceeasi linie jurisprudentiale exista si la celelalte curti constitutionale europene**, cum rezulta din **deciziile majore** cuprinse in ineditul volum “**Les grandes decisions des cours constitutionnelles européennes**”, publicat de prestigioasa editura DALLOZ, editia – 2011.

4. Si in jurisprudenta ICCJ a existat aceeasi constanta preocupare pentru garantarea dreptului la un proces intr-un **termen rezonabil**, de regula, cercetarea respectarii acestuia fiind realizata in cadrul parametrilor stabiliti si dezvoltati in jurisprudenta CEDO.

II. ”Termenul optim si previzibil”

1. Recomandarea din Programul cadru al Comisiei Europene pentru Eficientizarea Justitiei (C.E.P.E.J.)

1.1. Comisia a adoptat Programul-cadru intitulat “**Un obiectiv nou pentru sistemele judiciare: solutionarea fiecărei cauze intr-un termen optim si previzibil**”, in care se sustine ca “termenul rezonabil” este doar o conditie – limita de jos” a dreptului la un proces echitabil, astfel ca el trebuie inlocuit cu un alt termen, “**optim si previzibil**”, ca fiind un **standard mai stimulativ si eficace**.

Acest document al CE-CEPEJ, adoptat a 8.12.2006 si denumit “Compendiu” recomanda, asadar, sistemelor judiciare nationale **stabilirea unor durate-cadru pentru procedurile judiciare** in aplicarea noului concept intitulat “**termen optim si previzibil**”.

1.2. **Constatam, insa, ca, desi au trecut 10 ani de la data adoptarii acestui “Compendiu”, recomandarea CE nu a fost insusita de CEDO**, de Curtea de Justitie a UE si nici de curtile constitutionale ale statelor membre ale Consiliului Europei.

Edificator este faptul ca in procesul permanent de reforma a procedurilor CEDO, Grupurile de experti insarcinati cu simplificarea acestora si, pe ansamblu, cu reforma institutionala a Curtii, nu au data curs recomandarii CEPEJ din 8.12.2014, **Protocolul nr. 14 aditional la Conventie neavand nicio referire la acest nou concept european.**

1.3. Intr-adevar, in cateva state europene (Finlanda, Slovenia, Norvegia) s-au adoptat unele solutii pentru stabilirea anumitor durate-cadru ale procedurii judiciare, in raport cu complexitatea cauzelor, fixandu-se chiar termene fixe in materie penala si, distinct, in materie civila, fara, insa, a se interveni la nivel constitutional.

2. Dupa prof. I. Deleanu^[1] **“dreptul la judecarea cauzei intr-un termen optim si previzibil” semnifica mai mult decat dreptul la celeritatea procedurii, implicand fixarea unor durate-cadru a procedurilor judiciare, realiste si controlabile, si interventia eficienta si prompta, prin masuri adecvate, in cazul intarzierilor.** Articolul 233 C. proc. civ. precizeaza de altfel ca, la primul termen de judecata la care partile sunt legal citate, judecatorul, dupa ascultarea partilor, va estima durata necesara pentru cercetarea procesului, tinand cont de imprejurarile cauzei, astfel incat procesul sa fie solutionat intr-un **termen optim si previzibil**; numai pentru motive temeinice, ascultand partile, judecatorul va putea reconsidera durata stabilita initial”.

Remarcam, totodata, ca reputatul profesor formuleaza si unele opinii si intrebari retorice^[2], precum:

– “Consacrarea prin legea de procedura civila a sintagmei **“termen optim si previzibil”** nu semnifica, oare, **revizuirea implicita si inadmisibila a dispozitiilor constitutionale care se refera la un “termen rezonabil?”**

– **“Termenul optim si previzibil” nu poate suprima substanta “termenului rezonabil”, ci doar ii accentueaza exigentele, semnificatiile si, mai ales, implicatiile”.**

3. Si in opinia noastra, acest **nou concept**, asimilat legislativ doar in NCPC, intrat in vigoare la 15.02.2013, **nu poate inlocui si suprima substanta termenului rezonabil** consacrat de Conventie, experimentat si dezvoltat, in jurisprudenta CEDO, precum si in practica judiciara a statelor membre ale Consiliului Europei.

In parametrii concreti ai “termenului rezonabil”, stabiliti de jurisprudenta CEDO, consideram ca acest concept, “termen optim si previzibil”, este o **varietate noua** si mai exigenta a “termenului rezonabil”, ca si expresiile “solutionarea cu celeritate a cauzelor”, “solutionarea de urgenta si cu precadere”, “termen scurt”, “de urgenta”, “de indata”, s.a.

III. Diversitatea formularilor din NCPC si caracterul iluzoriu al unora, fara efecte pozitive, in procedurile judiciare

1. Diferite formulari imperative sau dispozitive in NCPC

1.1. "Judecata cererii se face de urgenta si cu precadere" in procedura ordonantei presedintiale (art. 998 alin. (3) CPC), in cea a contestatiei la executare (art. 716 alin. (3) CPC), in cererile posesorii (art. 1003 alin. (1) CPC).

Interesanta este norma din art. 998 alin. (3) CPC care prevede ca **"judecata cererii se face de urgenta si cu precadere...** nefiind admisibile probe a caror administrare necesita **timp indelungat"**, care introduce o noua expresie, vaga si fara un contur adecvat acestei proceduri speciale sumare, aceea de **"timp indelungat"**, mult indepartata de cea **"de urgenta si cu precadere"**.

1.2. Cererea se "judeca de urgenta"

In procedura **sechestrului asigurator** (art. 952 alin. (2) si art. 955 alin. (1), art. 960 alin. (2) CPC), cat si a sechestrului judiciar (art. 974 alin. (1) CPC) se prevede **imperativ** ca **"instanta va decide de urgenta"** ori **"cererea se judeca de urgenta"**, fara a i se mai atasa expresia **"si cu precadere"**.

1.3. Prin numeroase dispozitii din NCPC se instituie expresiile **"de indata"**, **"cu celeritate"** ori se prevad expres termene fixe, limita, sub forma de **"cel mult"** 45 de zile ori 30 de zile sau expresia **"termen scurt"** si altele asemenea, care, in realitatea judiciara, sunt dificil de respectat ori sunt inaplicabile.

5. Competenta materiala a instantelor

5.1. Calitatea precara a unora din normele imperative relative la competenta materiala este reflectata, in special, de jurisprudenta ICCJ in materia conflictelor negative de competenta.

Datele statistice compuse in rapoartele anuale ale ICCJ (2014, 2015) sunt relevante:

Anul	Sectia I civila	Sectia a II-a civila	Sectia CAF
2014	625	325	607

2015	550	419	401
Total	1175	744	1008

Asadar, in cei doi ani, instanta suprema a pronuntat 3000 de regulatoare de competenta in cazurile de conflict negativ intre tribunale si curtile de apel, ceea ce **ilustreaza impactul major negativ al C. proc. civ. generat de calitatea normei imperative de ordine publica si de calitatea interpretului judiciar.**

5.2. Edificator este textul ar. 125 alin. (2) C. proc. civ. (relevat anterior) care califica expres **necompetenta ca fiind de „ordine publica”,** pentru ca in textul apropiat din art. 130 alin. (2) sa se prevada ca „necompetenta materiala si teritoriala de ordine publica” **trebuie invocate de parti si de judecator numai la primul termen de judecata, dar nu mai tarziu pana la terminarea cercetarii procesului in prima instanta (!).**

6. Recursul vs. recursul in casatie

6.1. Un [studiu](#), publicat pe JURIDICE.ro (26 mai 2015) de reputatul prof. univ. dr. emerit [Corneliu Birsan](#) si de av. [Monica Livescu](#), ne-a sugerat ideea unei succinte reflectii si a incerca, astfel, sa dam raspuns la intrebarea: **exista recurs in casatie in procesul civil?**

In valorosul sau studiu, profesorul emerit foloseste, de regula, termenul de “**recurs**”, dar, in doua propozitii, se refera la “**recurs in casatie**”, **desemnand aceeasi cale extraordinara de atac.**

Tema poate deveni incitanta daca examenul teoretic s-ar raporta la **cei doi parametrii ai functiei recursului**, stabiliti in art. 483 alin. (1) si (3) C. proc. civ.:
 (1) verificarea conformitati **recursului cu regulile de drept aplicabile, adica a legalitatii hotararii** **recurate si**
 (2) atributul exclusiv al ICCJ **de a asigura interpretarea si aplicarea unitara a legii de catre celelalte instante judecatoresti, conform [art. 126 alin. \(3\)](#) din Constitutie.**

6.2. Datele statistice judiciare pentru anii 2014-2015, de aplicare a Noului Cod de procedura civila, pot fi privite cu atentie in lumina art. 483 alin. (1) si (3) C. proc. civ. si a [art. 126 alin. \(3\)](#) din Constitutie, spre a reliefa daca, in practica si in realitate, **se realizeaza functia si scopul recursului la nivelul “eminentei cenusii judiciare”,** cu reflexul urmarit in toata panorama judiciara.

6.3. Lectura textelor din Codul de procedura civila, Cap. III – Sectiunea “**Recursul**” ne releva ca niciunul din ele nu contine expresia “**recurs in casatie**”, ci numai termenul de “**recurs**”.

Totusi, in art. 486 alin. (1) lit. d) se prevad “**motivele de nelegalitate** pe care se intemeiaza recursul...”, iar, in textul urmator al art. 487 alin. (2), se mentioneaza expres “**motivele de casare**”, in acord cu **titlul art. 488** si cu solutia data: “**casarea**” hotararii.

Exista o inadvertenta sau este suficient pentru a califica aceasta cale extraordinara de atac **drept recurs in casatie** si a defini procedura din art. 485-502 drept “Procedura recursului in casatie” (in timp ce in procesul penal exista clar definit “recursul in casatie” – Titlul III, Cap. V, Sectiunea 1 – art. 433-501 si procedura recursului in casatie in capitolul “caile extraordinare de atac”)?!

De altfel, sunt si alte **deosebiri intre caile de atac in cele doua materii**: in procedura penala, **contestatia in anulare este o cale ordinara de atac**, in timp ce, in procesul civil, este **cale extraordinara de atac**; recursul in casatie si revizuirea in procesul penal sunt cai extraordinare de atac, ca si recursul si revizuirea din procesul civil.

6.4. Recapitularea **hotararilor supuse recursului**, conform art. 483 C. proc. civ. si a altor texte speciale din Cod si repartizarea acestora pe fiecare nivel de jurisdicție – tribunal, curte de apel si ICCJ – insotita de cifrele statisticii judiciare ale anului 2014 **poate fi unul dintre indicatorii de impact** a noii reglementari a **recursului, ca o cale extraordinara de atac**.

6.4.1. **Hotararile supuse recursului** sunt cele stabilite de art. 483 alin. (1) C. proc. civ.:

– hotararile date in apel[1];

- a) hotararile date, potrivit legii fara drept de apel si
- b) alte hotarari prevazute de lege (decat cele date in apel sau fara drept de apel).

Prin urmare, **unele hotarari supuse apelului nu sunt supuse si recursului**, astfel ca apelul este prima si ultima cale de atac, **desemnand dublul grad de jurisdicție**, iar alte **hotarari nu sunt susceptibile de nicio cale de atac**[2].

6.4.2. **Instanta suprema**, conform art. 97 pct. 1 C. proc. civ., **judeca recursurile impotriva** hotararilor curtilor de apel, precum si impotriva altor hotarari numai in cauzele prevazute de lege, iar **curtile de apel judeca recursurile** numai in cazurile anume prevazute de lege (art. 96 pct. 3 C. proc. civ.), **ca si tribunalele** (art. 95 pct. 3 C. proc. civ.).

De regula, sunt supuse recursului la instanta ierarhic superioara hotararile prin care prima instanta se dezinvesteste, fara a solutiona fondul cauzei.

6.5. Prin urmare, instanta suprema este competenta sa judece numai recursurile contra hotararilor date de curtile de apel (art. 97 pct. 1 C. proc. civ.), ca instante de apel (art. 96 pct. 2 C. proc. civ.), precum si in prima instanta in anumite cauze prevazute de lege.

Instanta suprema mai judeca si recursurile contra hotararilor curtii de apel, prin care se ia act de **renuntarea la judecata** (art. 406 alin. (6) C. proc. civ.) sau de **renuntarea la drept** (art. 410 alin. (1) C. proc. civ.), prin care se **suspenda judecata** (art. 414 alin. (1) C. proc. civ.), se pronunta perimarea (art. 421 alin. (2) C. proc. civ.), se ia **act de tranzactie** (art. 440 C. proc. civ.) sau contra *hotararilor partiale ori care iau act de recunoasterea partiala* (art. 437 C. proc. civ.).

Conform art. 613 alin. (4) NCPC, "Hotararile curtii de apel, pronuntate potrivit alin. (3) ("Admitand actiunea, curtea de apel va anula hotararea arbitrala..."), **sunt supuse recursului**", care se solutioneaza de ICCJ – Sectia a II-a civila (de ce nu si hotararile curtii de apel prin care se respinge actiunea in anulare?).

In concluzie, impactul real si deplin al NCPC, in materia recursului, poate sa fie evaluat retrospectiv, in anul 2016 (2013, 2014, 2015), spre a se putea aprecia, in mod concret si pertinent, daca si in ce masura noua procedura a recursului raspunde obiectivului major privind controlul de legalitate si asigurarea unitatii de jurisprudenta de la nivelul instantei supreme.

7. Procedura de filtru la ICCJ si inadmisibilitatea recursului. Decizia CCR nr. 866/10.12.2015 si jurisprudenta CEDO

1. Procedura de filtru la ICCJ in materia recursului civil in NCPC

1.1. Sediul materiei

a) Competenta ICCJ:

Art. 493 alin. (1) NCPC:

"(1) Cand recursul este de competența Inaltei Curți de Casație și Justiție, președintele instanței sau președintele de secție ori, dupa caz, persoana desemnata de aceștia, primind

*dosarul de la instanța a carei hotărare se ataca, va lua, prin rezoluție, măsuri pentru **stabilirea aleatorie a unui complet format din 3 judecatori, care va decide asupra admisibilității în principiu a recursului. Dispozițiile art. 475 alin. (3) sunt aplicabile***”.

b) Raportul:

Art. 493 alin. (2) și (3) NCPC;

*“(2) Pe baza recursului, întâmpinării, a răspunsului la întâmpinare și a înscrisurilor noi, președintele completului va întocmi un **raport asupra admisibilității în principiu a recursului** sau va desemna un alt membru al completului ori magistratul-asistent în acest scop. Raportul trebuie întocmit în cel mult 30 de zile de la repartizarea dosarului. Raportorul nu devine incompatibil.*

*(3) Raportul va verifica dacă **recursul îndeplinește cerințele de formă prevăzute sub sancțiunea nulității, dacă motivele invocate se încadrează în cele prevăzute la art. 488, dacă există motive de ordine publică ce pot fi invocate în condițiile art. 489 alin.***

***(3) ori dacă este vădit nefondat.** De asemenea, va arăta, dacă este cazul, jurisprudența Curții Constituționale, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și poziția doctrinei în problemele de drept vizând dezlegarea dată prin hotărarea atacată”.*

c) Inadmisibilitate:

Art. 493 alin. (5) NCPC:

*“(5) În cazul în care completul este în unanimitate de acord ca recursul nu îndeplinește cerințele de formă, ca motivele de casare invocate și dezvoltarea lor nu se încadrează în cele prevăzute la art. 488 sau ca **recursul este vădit nefondat, anulează sau, după caz, respinge recursul printr-o decizie motivată, pronunțată, fără citarea părților, care nu este supusă niciunei cai de atac.** Decizia se comunică părților”.*

1.2. Inadmisibilitatea, în principiu a recursului este, asadar, generată, conform art. 493 alin. (5) NCPC, de neîndeplinirea condițiilor de formă, a celor privind strictetea motivelor de casare și **când recursul este “vădit nefondat”**.

Doctrina^[3], încă, înainte de intrarea în vigoare, la 15.02.2013, a NCPC s-a pronunțat critic asupra expresiei “vădit nefondat”, subliniind că “distincția între “nefondat” și “vădit nefondat”

nu ar trebui sa atraga tratamente juridice diferite: un recurs este sau nu admisibil nu in raport de "intensitatea" sau "gradul" caracterului sau nefondat, **ci, pur si simplu, pentru ca nu are acoperire legala admiterea lui.**

Totodata, s-a afirmat, cu deplin temei, ca introducerea unor "grade" sau adjective de "nefondare" implica, in mod inadmisibil, un **criteriu inoportun si aleatoriu de "selectie" a recursurilor si de "ierarhizare" a lor.**

1.3. Totusi, subliniem ca, in principiu, **procedura de filtrare a recursurilor** exista in numeroase alte state europene si **nu este incompatibila cu garantiile din art. 6 alin. (1)** al Conventiei europene a drepturilor si libertatilor fundamentale relative la dreptul la un proces echitabil si la un tribunal independent si impartial, asa cum s-a decis constant in jurisprudenta CEDO^[4].

De altfel, cum rezulta din noile dispozitii ale Protocolului 14 la Conventie, textul art. 35 par. 3 lit. "a" cuprinde expresia "**vadit nefondata**", similara cu textul din art. 493 al. 5 NCPC referitoare la **recursul "vadit nefondat"**, determinand solutia de respingere a cererii ca inadmisibila de catre judecatorul unic competent, potrivit at. 27 din Conventie^[5].

De asemenea, remarcam si o alta asemanare procedurala: impotriva hotararii de respingere a cererii ca inadmisibila **nu exista nicio cale de atac**, textul art. 27 par. 2 fiind imperativ ("Decizia este definitiva"), ca si in cazul deciziei de respingere a recursului ca inadmisibil, dispozitia din art. 493 alin. (5) NCPC stabilind ca decizia "nu este supusa niciunei cai de atac".

Diferenta substantiala consta, insa, in faptul ca, potrivit art. 493 alin. (5) NCPC, aceasta decizie trebuie sa **fie "motivata" si "comunicata partilor"**, in timp ce decizia judecatorului unic al CEDO **nu se motiveaza**, astfel ca reclamantul nu are acces la temeiurile si considerentele care stau la baza inadmisibilitatii, ceea ce-i afecteaza major dreptul sau la un proces echitabil, chiar in fata Curtii Europene si erodeaza increderea justitiabililor in aceasta valoroasa instanta suprastatala.

Sunt numeroase cauze in care, dupa 5-6 ani de la inregistrare (unele primite inainte de intrarea in vigoare a Protocolului nr. 14), in aplicarea art. 35 pct. 3 lit. a), judecatorul unic desemnat a pronuntat o decizie definitiva de inadmisibilitate pe motivul ca cererea este "**vadit nefondata**", fara nicio explicatie sau motivatie accesibila reclamantului (care in toti acei ani a fost privat de informatii asupra stadiului si starii procesuale a cauzei sale).

2. Jurisprudenta recenta a CCR privind procedura de filtraj la ICCJ

2.1. Decizia CCR nr. 866/2015 si Decizia CCR nr. 839/2015, publicate in M.Of. nr. 69/1.02.2016, Partea I

2.1.1. Prin decizia nr. 839/8.12.2015, publicata in M.Of. nr. 69/1.02.2016, CCR a constatat ca sintagma “sau ca recursul este **vadit nefondat**”, cuprinsa in art. 493 alin. (5) NCPC, **este neconstitutionala**.

In esenta, Curtea a retinut ca:

- “respingerea recursului pe motivul ca este **vadit nefondat** presupune **examinarea in fond a acestuia**”, in timp ce
- “procedura admisibilitatii recursului trebuie sa vizeze doar aspecte **pur formale**”,
- “astfel ca partile **nu-si pot realiza dreptul la un proces echitabil**”, iar
- “justitia nu trebuie sa fie una ascunsa, secreta, din contra, ea trebuie sa asigure **participarea efectiva a partilor in vederea realizarii, in mod plenar, a actului de justitie**”.

2.1.2. Consecventa cu jurisprudenta sa, invocata si in decizia anterioara, CCR, prin Decizia nr. 866/10.12.2015, publicata in M.Of. nr. 69/1.02.2016, Partea I, a constatat ca sintagma “**pronuntate asupra fondului sau care evoca fondul**” din art. 509 alin. (1) NCPC este neconstitutionala cu referire la motivul de revizuire din pct. 11 al textului.

2.1.3. In mod evident, de la data publicarii deciziei nr. 839/2015, respectiv de la 1.02.2016, dispozitiile art. 493 alin. (5) NCPC relative la inadmisibilitatea recursului in **procedura de filtru se aplica numai atunci cand “recursul nu indeplineste cerintele de forma” sau cand “motivele de casare invocate si dezvoltarea lor nu se incadreaza in cele prevazute de art. 488”**, aceasta procedura prealabila avand, asadar, un caracter pur formal.

3. Noile conditii de admisibilitate a cererii la CEDO, introduse prin Protocolul 14 la Conventia europeana a drepturilor omului

3.1. In noua sa redactare, dupa si in aplicarea Protocolului 14, textul art. 35 alin. (3) din Conventie, prevede ca orice **cerere individuala** introdusa in virtutea art. 34 poate fi **declarata inadmisibila**, atunci cand Curtea constata ca:

a) este incompatibila cu dispozitiile Conventiei sau ale Protocoalelor sale, fiind in mod **“vadit nefondata” sau abuziva**, ori

b) reclamantul nu a suferit niciun **“prejudiciu important”**, cu exceptia cazului in care respectarea drepturilor omului, garantate de Conventie si Protocoalele sale, impune o examinare a **“fondului cererii** si cu conditia de a nu respinge din acest motiv nicio cauza care nu a fost examinata **“corespunzator”** de o instanta nationala.

Sunt, astfel, **institute trei conditii de inadmisibilitate, in formele inexpresive si in abstracto, precum: “vadit nefondata”, “prejudiciu important” si “nu a fost examinata corespunzator”**, fara a fi legitimate de criterii obiective, clare, accesibile si inteligibile pentru orice petitionar european, de natura a ilustra si pentru aceasta faza procedurala respectarea art. 6 alin. (1) din Conventie, relativ la dreptul la un proces echitabil, ceea ce face o determinare **in abstracto** a limitelor de admisibilitate[6].

Doctrina in materie a relevat, cu temei, ca aceasta conditie de inadmisibilitate privind **caracterul vadit nefondat al cererii** impune o examinare prealabila, **pe fond**, fiind, cel mai des, invocata in practica[7].

Faptul ca unele decizii de inadmisibilitate au fost **adoptate cu majoritate**, releva ca a **priori** cererile nu erau, in mod vadit si obligatoriu, nefondate.

3.2. Noua conditie de inadmisibilitate si scopul urmarit

Atat in rapoartele anuale ale Curtii, cat si in doctrina, s-a relevat, in mod corect, ca **scopul urmarit a fost de a furniza Curtii un instrument suplimentar** care sa ajute in **procedura de filtraj**, creand conditiile ca judecatorii sa se poata consacra deplin cauzelor care justifica o examinare pe fond, sub ambele aspecte esentiale: **interesul juridic al reclamantului si interesul general al ordinii publice europene a drepturilor fundamentale**.

3.3. Totusi, in pofida precautiei redactorilor Protocolului 14, noile criterii de inadmisibilitate, **“vadit nefondata” si “prejudiciu neimportant”**, au generat controverse si critici majore.

Asa, de exemplu, Comisia juridica a Adunarii Parlamentare a Consiliului Europei (APCE), prin Raportul sau, a apreciat ca acest text aduce o noua restrangere inacceptabila, avand o **“redactare neclara, subiectiva si susceptibila de a crea reclamantului o injustitie grava si a permite inlaturarea numai a 1,6% din cauze”**[8].

Ulterior, insa, s-a prezentat exemplul “**cauzelor inadmisibile in mod clar**”, care constituie o incarcatura enorma de cca. 80% din cererile la CEDO (?!), procent ce pune sub semnul intrebării “speranta justitiabililor intr-o justitie deplina” la aceasta prestigioasa instanta europeana.

3.4. Decizia judecatorului unic

Potrivit art. 27 din Conventie, introdus prin Protocolul nr. 14, un **judecator unic** va declara o cerere **individuala inadmisibila**, atunci cand o asemenea solutie poate fi luata fara o examinare complementara, **printr-o decizie definitiva**.

Decizia judecatorului unic are la baza procedura din art. 35 par. 3 lit. a) si b) din Conventie, text nou, amendat de Protocolul 14/2009 si, astfel, s-a putut crea, in acest interval de timp, o jurisprudenta fragila cu anumite criterii aferente categoriilor de “**vadit nefondat**” si “**prejudiciu neimportant**”, **subliniata in rapoartele anuale ale Curtii (2012-2015), criterii care, insa, nu au un caracter obiectiv**.

Totusi, dupa 6 ani de la intrarea in vigoare a Protocolului 14, diminuarea masiva a stocului de cauze, prin filtrul restrictiv si dramatic al judecatorului unic, nu se remarca a fi un rezultat spectaculos realizat, dar **s-a creat o anumita frustrare justitiabililor europeni prin astfel de solutii de “curatire” prealabila a cererilor, fara niciun dram de proces echitabil**[\[9\]](#).

Am functionat ca judecator la Curte in mecanismul de control traditional (1959-1998) compus din Comisia Europeana a Drepturilor Omului si Curte, filtrul si sesizarea competenta fiind realizata deplin cu respectarea garantiilor procedurale si intr-un timp rezonabil, de catre Comisie, ceea ce asigura Curtii un cadru procedural si conventional optim pentru un proces echitabil si intr-un termen rezonabil.

Din pacate, reforma mecanismului de control adoptata prin Protocolul 11, additional la Conventie, care a eliminat Comisia si a dat acces direct celor peste 500 milioane de cetateni europeni la Curte, a generat disfunctii majore cu efecte grave asupra functionarii Curtii in parametrii stabiliti de Conventie, iar noua reforma CEDO, condusa de Consiliul Europei, in ultimii 15 ani, nu a dat rezultatele scontate.

Curtea Europeana a Drepturilor Omului **nu poate avea decat un viitor constitutional**, in circumstantele unui compromis cu UE si CJUE care a emis, in ultimii ani, doua avize negative, privind aderarea UE la Conventie si la jurisdictia CEDO.

8. Alte norme inadecvate sau discriminatorii.

8.1. Recursul contra hotararilor Curtii de apel in actiunea in anulare a hotararii arbitrale – art. 613 alin. (4) C. proc. civ., poate fi exercitat numai contra acelor hotarari prin care s-a anulat (integral sau partial) hotararea arbitrala, fiind, asadar, **inadmisibil in cazul hotararii prin care s-a respins actiunea arbitrala (?!).**

Desi in doctrina s-a exprimat opinia conform careia textul trebuie interpretat si aplicat unitar pentru ambele ipoteze, contrar jurisprudentei ICCJ in materie, nu am inteles, inca, ratiunea diferentierii/discriminarii partilor in aceasta cale de atac.

Solutia remediu nu poate fi decat modificarea legislativa sau procedura exceptiei de neconstitucionalitate.

8.2. Sesizarea „tribunalului competent” de catre „tribunalul arbitral” care a dispus printr-o hotatare interlocutorie unele masuri provizorii/conservatorii pentru a-i cere „concursul sa aplice propria lege, daca partea vizata (?!) nu se supune voluntar masurilor dispuse” (art. 1117 alin. (2) C. proc. civ.), apare **ca o noua „bizarerie” (?!),** cat timp, titularului actiunii arbitrale si al dreptului asupra acestor masuri ii este exclus dreptul de a se adresa acelui tribunal.

8.3. Potrivit art. 230 alin. (1) lit. b) din LPA nr. 71/2011 de punere in aplicare a codului civil: „Codicele de comert 1887 se abroga, cu exceptia art. 46-55, 57, 58 si 917-935, aplicabile, in continuare in raporturile dintre profesionisti, care se abroga la data intrarii in vigoare a Legii nr. 134/2010, a Cartii a II-a „Despre comertul maritim si despre navigatie”, precum si a dispozitiilor art. 948, 953, 954 alin. (1) si 955, care se abroga la data intrarii in vigoare a Codului maritim”.

Iata ce formulare legislativa „paranormala” (?!), fara nicio viziune practica si fara nicio responsabilitate. „Data intrarii in vigoare a Codului maritim” este o expresie preluata din Raportul la Codul comercial Carol al II-lea in sept. 1940, care nu a mai fost pus in practica, iar, dupa 1.10.2011, de cand au trecut 5 ani, nu apare niciun „gand” privind declansarea procedurii de elaborare a Codului maritim.

In aceasta perioada, insa, in practica instantelor au existat frecvente divergente si solutii diverse, relative la aplicarea acestor texte care au „supravietuit” in aceste forme, abrogarilor succesive.

8.4. In timp ce in **procedura speciala a ordonantei de plata, indiferent de valoarea creantei invocate, calea unica de atac impotriva ordonantei este cererea in anulare, de competenta aceleiasi instante, la „sora” ei mai mica, procedura cererilor cu**

valoare redusa (pana la 10.000 lei), calea de atac este apelul (?!), tribunalele fiind incarcate inutil cu mii de astfel de cereri simple in apel.

8.5. Din statistica judiciara (la judecatoriile si Tribunalul Bucuresti) a rezultat ca aproape 30% din cauze au avut ca obiect *obligarea la plata pretului (tarifului) unor servicii/utilitati (restante) in baza contractelor standard incheiate cu furnizorii specializati: energie electrica, gaze, telefonie, cablu, s.a.*

Solutia posibila pentru degrevarea instantelor de *aceste cereri cu valori reduse* ar fi ca, prin lege, precum s-a prevazut in cazul contractelor de credit bancar (inca din 1998) si acestor contracte sa li se atribue caracterul de **titlu executoriu**, astfel incat toate apararile/exceptiile si sustinerile sa poata fi invocate de catre debitori numai in **procedura contestatiei la executarea silita**.

8.6. Tinand seama de experienta nefasta privind **durata excesiva a procedurii de filtru in recurs la ICCJ** (6-12 luni, in special la sectia de contencios administrativ), este necesar a se examina posibilitatea **limitarii acestei perioade la cel mult 60 de zile** spre a se putea solutiona, apoi, si fondul recursului (daca este admisibil) in termenul „optim si previzibil”, prevazut in art. 6 alin. (1) C. proc. civ. (?!).

In loc de concluzii

1. Din fericire, lumea juridica are la dispozitie **o bogata bibliografie istorica** (Gr. Tocilescu, E. Heroveanu, Petre Vasilescu, C. Hamangiu, Ilie Stonescu, Savelly Zilberstein) si **contemporana**, cuprinzand tratate, manuale, lucrari, studii, articole, comentarii, asupra codului de procedura civila si/sau a anumitor institutii procedurale.

Tratatul in trei volume al marelui profesor emerit Ion Deleanu, cele doua volume „mitologice” de 4000 de pagini, produse de un reputat colectiv de teoreticieni si practicieni ale codului adnotat, coordonat de regretatul prof. V.M. Ciobanu si de prof. Marian Nicolae, tratatul elaborat de colectivul coordonat de reputatul prof. Gabriel Boroi, ca si volumele foarte utile si complete – teoretic si practic – elaborate de catre destoinica noastra colega, prof. Mihaela Tabarca, lucrarea complexa si pertinenta a prof. Ioan Les, monografiile elaborate de universitarii Traian Briciu, Claudiu Dinu („Procedurile speciale in C. proc. civ.”) s.a., impreuna cu alte asemenea creatii, toate doctinare, constituie un fond pretios, analitic si sintetic al C. proc. civ.

2. **Contributia majora a doctrinei juridice la afirmarea practica a C. proc. civ., explicarea si interpretarea acestuia in raport cu obiectul si scopul codificarii, ar**

ramane singulara fara marele aport al jurisprudentei judiciare civile, arbitrale si constitutionale, in aceeasi finalitate, ambele formand un tezaur de creatie teoretico-practica si o temeinica baza de dezbatere permanenta in lumea juridica la Academia de Stiinte Juridice, Institutul de Stiinte Juridice, Facultatile de drept, CSM, INM, asociatiile profesionale, revistele de specialitate, instantele judecatoresti, barourile de avocati si consilierii juridici, s.a.

Prin urmare, teza prohibitiva a dezbaterii accentuate a C. proc. civ., pe temeiul unor adevaruri absolute, spuse deja in anumite lucrari, este lipsita de realism.

Teza **verificarii viabilitatii codului in viata judiciara civila**, in cercetarea doctrinara permanenta, puse sub semnul dezbaterii teoretico-practice, este de natura a produce nu doar simple retusuri normative, ci si imbunatatiri structurale.

3. In acest sens, un domeniu oarecum „curat”, neatins, de doctrina si de cercetarea aplicativa, il poate constitui **raportul dintre dreptul Uniunii Europene si de drept procesual intern, sub multiple aspecte referitoare la principiile prioritatii, efectului direct si aplicarii imediate, cat si al subsidiaritatii.**

Cum trebuie, de pilda, sa intelegem diferenta majora dintre doua texte din cele doua coduri avand acelasi obiect: „prioritatea dreptului UE:

-art. 5 Cod civil: „aplicarea prioritara a dreptului UE, fata de Codul civil, indiferent de calitatea si statutul partilor”;

-art. 4 C. proc. civ.: „In materiile reglementate de prezentul cod normele OBLIGATORII ale dreptului UE se aplica in mod prioritar indiferent de calitatea si statutul partilor”.

Observam limpede ca textul art. 5 Cod civil nu cuprinde expresia „normele obligatorii ale dreptului UE”, ci vizeaza dreptul UE, in totalitatea sa, ceea ce contravine principiului constitutional al suprematiei Constitutiei si limitelor tratatului de aderare la UE.

Textul are aceeaasi lipsa de previzibilitate, precum este si art. 148 alin. (2) din Constitutia revizuita, in 2003, care consacra suprematia dreptului UE in mod global, in contextul, in care principiile prioritatii, aplicarii imediate si efectului direct sunt substantial amendate prin decizii majore ale Curtilor Constitutionale a Germaniei (deciziile Maastricht, Lisabona), Italiei, Spaniei, s.a.

4. Relativ la misiunea fundamentală a ICCJ, consacrată de art. 126 din Constituție, de unificare a practicii judiciare, prin RIL-uri și D.P.P. (dezlegări în procedura preliminară), în mod evident „performanțele” din anii 2014-2015 (9 RIL-uri din 35 în C. pr. civ. și 11 dezlegări în drept din cele 121) nu sunt magulitoare pentru **nevoia accentuată a vietei judiciare civile de decizii interpretative de unificare a jurisprudenței privind noile institutii și dispozitii ale Codului de procedura civilă**.

[1] I. Deleanu “Tratat de procedura civilă”, vol. II, pag. 211, Editura U.J., 2013.

[2] I. Deleanu, op.cit, pag. 211

[3] I. Deleanu “Tratat de procedura civilă”, vol. I, 2013, pag. 277 și I. Les, “Dreptul “ nr. 10/209, pag. 35.

[4] A se vedea, cu titlu de exemplu, Hotărârea din 25.02.1997 în cauza Rebai c. Franta și altele.

[5] Cum rezulta din datele statistice ale Curtii, această soluție s-a pronunțat într-un număr de 43130 cauze în anul 2015, față de 83680 în 2014. Vom reveni cu un examen al principalelor date statistice ale CEDO și al stadiului activității grupului însărcinat cu reforma Curtii.

[6] Jean-Fraçois Renucci, “Tratat de drept european al drepturilor omului”, Ed. Hamangiu, 2009, pag. 938.

[7] M. Sorensen “La recevabilité de l’instance devant la Cour. Compendiu Cassin”, Pedone, 1969, pag. 336.

[8] Raportul asupra Proiectului Protocolului 14, Doc. 10147/23.05.2004.

[9] Participând la Adunările Solemne anuale ale Curtii și la Agenda Asociației fostilor judecatori ai CEDO, am sesizat o anumită automulțumire a Curtii exprimată prin cifrele care reflectă numărul mare de decizii de inadmisibilitate cu efect reducerea stocului de cauze și politica de prioritizare a managementului Curtii și al Secțiilor asupra cauzelor cu un grad de complexitate și cu semnificații majore asupra ordinii juridice europene a drepturilor omului. La 31.12.2015. au existat 11.490 cereri prioritare, **fără accent pe cauzele vechi**. De exemplu, în anul 2005 o reclamantă franceză de origine română a înregistrat la Curte o cerere contra Guvernului României având ca obiect încălcarea art. 6 (1) din Convenție și a art. 1 (1) din Protocolul adițional nr. 1 la Convenție, vizând despăgubirea pentru confiscarea ilegală de stat a unui apartament cu 2 camere și 2 dependințe, situat în București. În prima fază a procedurii, reclamanta a fost de acord cu valoarea despăgubirii oferită de Guvern (2006-2007) optând pentru soluționarea pe cale amiabilă, dar dosarul a rămas în nelucrare timp de 9 ani, fără a se comunica reclamantei stadiul actual al cauzei (după 11 ani de la înregistrare).

Prof. univ dr. [Marin Voicu](#)
Fost judecator la ICCJ si CEDO
Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Stiinta
Presedintele Asociatiei "Themis-Casatia" a fostilor judecatori si magistrati asistenti ai ICCJ